

000108-1

Merleau-Ponty připomíná (Le philosophe et son ombre, in: 4149, p. 241) Husserlovo diktum (a bohužel necituje, bylo by dobré to najít přímo u Husserla), že „la tradition est oubli des origines“. To je jistě velká pravda. To, „co“ je tradováno, nelze ztotožňovat s tím, co stálo na počátku tradice. Každý nový počátek se nějak musí vztahovat k tomu, co předcházelo: na něco navazuje, něco jiného odmítá a něco konečně ponechává zapomenutí. Tradice vzniká tam, kde se toto vše děje, ale kde chybí nový počátek. Otázkou však je, máme-li vůbec nějakou možnost navázat na počátek, aniž bychom se nějak opřeli či opírali o tradici. Nechceme-li křísit ARCHÉ starých řeckých myslitelů, která byla nejen tím, co bylo, ale také tím co od té doby nepominulo, ale trvá a dokonce vládne, pak musíme přijmout skutečnost, že ten počátek, o který nám snad jde, je skutečností jen ve své aktuální přítomnosti, ale pak se stává minulostí, což znamená ničím, neboť takový počátek už není, už pominul. Vzpomínka na tento počátek je sice k dispozici těm, kdo počátek zažili, kdo mu byli přítomni, ale všem dalším je takový počátek přístupný jen díky „tradici“, tj. díky předávání zpráv a svědectví o tomto počátku. Také bychom mohli říci, že každý počátek je odsouzen k tomu, aby pominul, aby zanikl, pokud není zachována jeho památka tím, že na něj něco nebo někdo navazuje. A tak se ukazuje, že navázat na počátek lze jen díky tradici, takže bez tradice takové navázání není možné. Zároveň však jistě platí, že zůstatkům pouze u tradice znamená zase jiným způsobem na počátek zapomenout, neboť tradice nám nezachovává počátek, nýbrž něco, z čeho v nejlepším případě můžeme dešifrovat jakoousi zprávu o počátku, jíž se v příznivém případě můžeme řídit tak, abychom onen – již pominulý – počátek rekonstruovali ve své porozumění. A toto porozumění se ovšem může dostat do napětí a přímo rozporu s tradicí (bez které by ovšem nebylo možné, neboť je založeno na nové, netradiční interpretaci toho, co tradice předává, traduje).

(Praha, 000108-1.)